

Redogörelse till riksdagen 2023/24:RR1

Riksrevisionens årsredovisning för 2023

Till riksdagen

Riksrevisionen överlämnar härmed Riksrevisionens årsredovisning för 2023. Riksrevisor Helena Lindberg fattade beslut om årsredovisningen den 21 februari 2024.

Stockholm den 21 februari 2024

Helena Lindberg
riksrevisor

Innehållsförteckning

Till riksdagen.....	1
Förord	3
Om Riksrevisionen	4
Uppgift	4
Organisation och ledning.....	4
Utveckling av interna processer	4
Hållbarhet.....	5
Resultatredovisning	7
Om resultatredovisningen.....	7
Bedömning av verksamhetens genomslag.....	7
Ekonomisk översikt.....	7
Årlig revision.....	10
Effektivitetsrevision	15
Internationell verksamhet	19
Myndighetsövergripande verksamhet.....	26
Kompetensförsörjning	27
Finansiell redovisning.....	31
Sammanställning över väsentliga uppgifter.....	31
Resultaträkning.....	33
Balansräkning.....	34
Anslagsredovisning	36
Tilläggsupplysningar och noter	37
Intern styrning och kontroll	48
Årsredovisningens undertecknande	49
<i>Bilaga 1</i>	
Publicerade granskningsrapporter 2023 per utskott, inriktning	50
<i>Bilaga 2</i>	
Nettokostnader och lämnade bidrag per land inom internationellt utvecklingssamarbete.....	52

Förord

Riksrevisionen ska göra revision som gör skillnad i dag och i morgon. Det är vårt övergripande mål, och grunden för vår nya långsiktiga plan som vägleder oss i arbetet. Vi ska också vara en revisionsmyndighet i framkant. Under 2023 var därför innovation och utveckling nyckelkomponenter i verksamheten.

För att kunna bidra till förändring behöver vi anpassa oss och utveckla nya sätt att arbeta. Under året ökade vi därför takten i vårt digitaliseringsarbete genom att automatisera flera manuella arbetssätt. Och baserat på ny teknik tog vår funktion för teknik, innovation och data (Tida) fram ett antal lösningar som har gjort vår granskningsverksamhet mer effektiv.

Vi har också utvecklat verksamheten genom att satsa på kompetenshöjande insatser för både chefer och medarbetare. Genom utbildningar inom artificiell intelligens (AI) har vi stärkt vår förmåga att använda och analysera data. Vi har också vässat vår förmåga inom dataanalysområdet genom ett aktivt utbyte med våra internationella motsvarigheter. Med andra utbildningsinsatser som grund har vi dessutom skapat ett mer innovativt förhållningssätt, och fått verktyg för att även i fortsättningen bygga en kultur som främjar förändring. I den andan har vi också sett över vår visuella identitet för att bättre matcha hur vi vill uppfattas av omvärlden.

Vi fortsätter att möjliggöra ett flexibelt arbete och införde under året ett nytt arbetstidsavtal med förtroendearbetstid för samtliga medarbetare.

Den årliga revisionen genomförde granskningarna med god kvalitet, och uppföljningsrapporten 2023 visar att våra rekommendationer får effekt. Också effektivitetsrevisionen genomförde arbetet med gott resultat, och flertalet granskningar var både mer omfattande och komplexa till sin karaktär än tidigare år.

Vårt arbete har även lett till att utveckla revisionen globalt. Under 2023 omfattade våra regionala samarbetsprojekt insatser riktade till 56 nationella revisionsmyndigheter, och av våra aktiviteter i det bilaterala samarbetet ser vi goda resultat i form av ökad kunskap och formaliserade processer.

År 2023 var det 20 år sedan Riksrevisionen bildades. I två decennier har vi gett Sveriges riksdag viktig kunskap som lett till förändring och bidragit till ett bättre Sverige. När mitt sjuåriga förordnande som riksrevisor går ut under 2024 är det med stolthet jag kommer att se tillbaka på vad vi har åstadkommit under den här tiden. Vi har tagit steg mot att bli en myndighet som inte bara reagerar på förändring utan också aktivt driver den.

Helena Lindberg
riksrevisor

Om Riksrevisionen

Uppgift

Riksrevisionens uppgift är att granska vad statens pengar går till, hur de redovisas och hur effektivt de används. Genom att utföra oberoende revision bidrar vi till att stärka den demokratiska insynen, en god resursanvändning och en effektiv förvaltning i staten.

Genom ett grundlagsskyddat oberoende har Riksrevisionen ett starkt mandat att granska statliga myndigheter och verksamheter. Vi undersöker om de följer direktiv, regler och föreskrifter, om de når sina mål samt om statliga insatser är effektiva. Med andra ord kontrollerar vi att regeringen och myndigheterna sköter sitt arbete. Om vi finner brister rapporterar vi om dem och lämnar rekommendationer för att förbättra verksamheten. Riksrevisionen är därför en viktig del av riksdagens kontrollmakt.

Riksrevisionen har även i uppgift att företräda Sverige som nationellt revisionsorgan i internationella sammanhang och bedriva internationellt utvecklingssamarbete inom ramen för svensk biståndspolitik. Det internationella utvecklingssamarbetet ska bidra till att stärka andra nationella revisionsorgans kapacitet och förmåga att bedriva revision enligt internationella standarder.

Organisation och ledning

Riksrevisorns ansvar och uppgifter framgår bland annat av 13 kap. 7–9 §§ regeringsformen, lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m. och lagen (2002:1023) med instruktion för Riksrevisionen.

Riksrevisionen har en riksrevisor som är chef för myndigheten och en ställföreträdande riksrevisor med titeln riksrevisionsdirektör. Kopplat till Riksrevisionen finns även riksdagens råd för Riksrevisionen och ett vetenskapligt råd.

Riksrevisionen var under 2023 organiserad i sex avdelningar:

- avdelningen för årlig revision
- avdelningen för effektivitetsrevision
- internationella avdelningen
- kommunikationsavdelningen
- rättsavdelningen
- avdelningen för ledningsstöd.

Riksrevisionen har sitt kontor i Stockholm.

Utveckling av interna processer

Riksrevisionen utvecklade under året verksamheten för att vi ska kunna fortsätta att utföra vår uppgift med hög kvalitet, relevans och effektivitet samt för

att vi ska vara en revisionsmyndighet i framkant. Under 2023 arbetade vi med att öka vår digitalisering. Vi strävar efter att digitalisera och automatisera flera manuella arbetssätt. Till exempel har vi driftsatt ett nytt it-system för ärende- och dokumenthantering, vilket ska bidra till en mer effektiv och rättssäker ärendehanteringsprocess. Vi har även ett nytt användarvänligt system för tillfällig lagring och bearbetning av skyddsvärda uppgifter. Det ska leda till en effektivare informationshantering.

För att skapa en ännu tydligare styrning av vår verksamhet har vi uppdaterat vår långsiktiga plan för 2024–2027. Planen beskriver vad vi behöver utveckla och prioritera utifrån ett fyraårsperspektiv och tar avstamp i en analys av händelser i omvärlden som vi behöver förhålla oss till. Den uppdaterade planen bidrar till att skapa bättre förutsättningar för styrning och prioritering.

Vi har arbetat med kontinuitetsplanering för att säkerställa ökad handlingskraft och förmåga vid oönskade störningar eller avbrott. I samband med detta har vi analyserat verksamhetskritiska processer kopplade till it-system och stödresurser.

För att öka tydligheten och ge bättre stöd till verksamheten har vi påbörjat arbetet med att införa en ny inköpsprocess. Arbetet har genomförts i flera etapper och ska bidra till en mer enhetlig, rättssäker och effektiv process.

Under året fortsatte vi att utveckla såväl arbetssätt som rutiner. Vi har bland annat infört nya rutiner för medarbetarnas resesäkerhet. Hur vi utvecklar våra processer inom ramen för våra tre verksamhetsgrenar, och vad det har lett till, redovisas i avsnittet Kvalitetsarbete under respektive verksamhetsgren i resultatredovisningen.

Hållbarhet

Riksrevisorn fattade under året beslut om en hållbarhetspolicy för Riksrevisionen. Genom att utveckla vår verksamhet ur ett hållbarhetsperspektiv vill vi bidra till en hållbar samhällsutveckling i Sverige och i andra länder. Hållbarhetspolicyn utgår från mål som anger i vilken riktning vår verksamhet behöver utvecklas för att vi ska bidra till en hållbar samhällsutveckling.

Redan genom att fullgöra våra uppgifter bidrar vi till en hållbar samhällsutveckling.¹ Via granskningsverksamheten bidrar vi bland annat till målet i Agenda 2030 om fredliga och inkluderande samhällen, och särskilt till delmålet om att bygga upp effektiva och inkluderande institutioner med ansvarsutkrävande på alla nivåer. Vi bedömer också att vår granskning är relevant för utformningen och uppföljningen av åtgärder som bidrar till att nå Sveriges hållbarhetsmål.

¹ 2020/21:FiU28.

Genom den internationella verksamheten bidrar vi till målet om att stärka det globala partnerskapet för hållbar utveckling. Också i våra enskilda granskningar gör vi iakttagelser som är relevanta att beakta vid utformningen och uppföljningen av åtgärder som bidrar till Sveriges genomförande av Agenda 2030.²

² Se 2022/23:FiU7.

Resultatredovisning

Om resultatredovisningen

Redovisningen av Riksrevisionens verksamhet och resultat utgår från våra tre verksamhetsgrenar:

- årlig revision
- effektivitetsrevision
- internationell verksamhet.

Resultatredovisningen innehåller även en ekonomisk översikt, ett avsnitt om myndighetsövergripande uppgifter och ett avsnitt om kompetensförsörjning.

Bedömning av verksamhetens genomslag

För att bedöma vilket genomslag vår verksamhet haft i förhållande till våra uppgifter redovisar vi resultatindikatorer för den årliga revisionen, effektivitetsrevisionen och den internationella verksamheten. Resultatindikatorerna för vår granskning utgår i huvudsak från Riksrevisionens uppföljningsrapport 2023. Att mäta resultaten av Riksrevisionens granskning är en komplex uppgift. En del av våra slutsatser och rekommendationer leder tydligt och ganska omgående till åtgärder från regeringen eller de berörda myndigheterna. I andra fall är det svårt att bedöma genomslaget, och det är inte alltid möjligt att dra slutsatsen att just Riksrevisionens granskning är anledningen till att regering och myndigheter vidtagit åtgärder.

Riksrevisionen följer upp, utvärderar och redovisar resultatet av den internationella verksamheten systematiskt. Utöver årsredovisningen lämnar Riksrevisionen vart fjärde år en resultatrapport över det internationella utvecklingssamarbetet till riksdagen. Den senaste lämnades i oktober 2022. Resultatrapporten bygger i allt väsentligt på externa utvärderingar av samarbetsprojekten. Några aspekter av utvecklingssamarbetet mäts genom ett självskattningsverktyg riktat till deltagare i regionala och bilaterala samarbetsprojekt och redovisas i årsredovisningen.

Ekonomisk översikt

Verksamhetens nettokostnader

Riksrevisionens totala nettokostnader för 2023 var 424,5 miljoner kronor, vilket är en ökning med 21,2 miljoner kronor jämfört med 2022. En del av ökningen beror på fortsatta satsningar inom digitalisering, med fokus på exempelvis utveckling av arbetssätt, innovation och kompetens. Kostnaderna för den årliga revisionen och effektivitetsrevisionen ökade under året med 8,4

respektive 19,3 miljoner kronor jämfört med 2022. Kostnaderna för den internationella verksamheten minskade med 4,1 miljoner kronor.

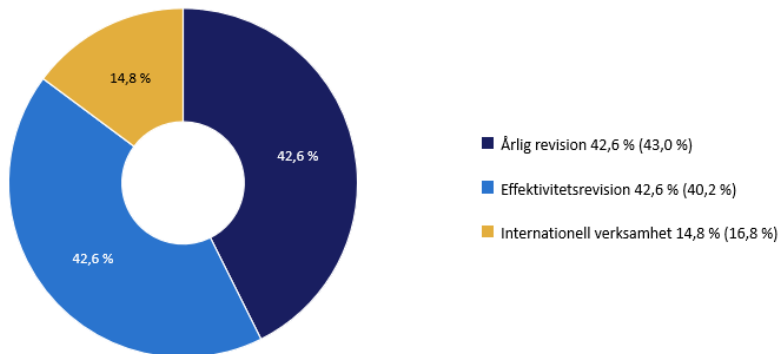
Kostnaderna för löner har ökat med anledning av att medelantalet anställda ökade under 2023. I enlighet med avtalsrörelsen har även den generella löneökningen varit högre än 2022. Även kostnaderna för lokaler och övriga driftkostnader ökade under året.

Samtidigt minskade kostnaderna för resurskonsulter med anledning av en minskad personalomsättning. Intäkterna har ökat jämfört med föregående år, vilket huvudsakligen beror på ökade ränteintäkter.

Tabell 1 Verksamhetens kostnader och lämnade bidrag samt andra intäkter än av anslag och inkomsttitel (tkr)

	2023	2022	2021
Intäkter (andra än av anslag och inkomsttitel)	3 343	961	333
Årlig revision	1 510	538	269
Effektivitetsrevision	1 154	272	24
Internationell verksamhet	678	151	40
Kostnader	427 861	404 324	370 390
Årlig revision	182 468	174 092	167 343
Effektivitetsrevision	181 807	162 517	153 461
Internationell verksamhet	63 586	67 715	49 586
Verksamhetens nettokostnader	424 518	403 363	370 057

Diagram 1 Verksamhetens nettokostnader 2023

Utfallet för 2022 inom parentes.

Anslag

Årets tilldelade medel för anslaget 2:5 Riksrevisionen 2023 uppgick till 359,1 miljoner kronor. Det disponibla beloppet uppgick till 400,1 miljoner kronor, inklusive ett ingående anslagssparande på 41,0 miljoner kronor. Anslagsförbrukningen var 374,5 miljoner kronor, vilket innebär ett utgående anslagssparande 2023 med 25,6 miljoner kronor.

Årets tilldelade medel för anslaget 1:5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete uppgick till 50,0 miljoner kronor. Det disponibla beloppet 2023 uppgick till 50,6 miljoner kronor. Anslagsförbrukningen var 50,0 miljoner kronor, vilket innebär ett utgående anslagssparande 2023 med 0,6 miljoner kronor.

Tabell 2 Anslagsredovisning 2023 (mnkr)

Anslag	Tilldelat anslag 2023	Totalt disponibelt belopp	Kostnader mot anslag	Utgående anslags- sparande
Utgiftsområde 1 anslag 2:5 Riksrevisionen	359,1	400,1	374,5	25,6
Utgiftsområde 7 anslag 1:5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete	50,0	50,6	50,0	0,6
Summa	409,1	450,7	424,5	26,2

Extern kompetens och konsulter

Kostnaden för extern kompetens har minskat jämfört med föregående år. Det är inom verksamhet för den årliga revisionen som kostnaden för resurskonsulter har minskat mest. Minskningen beror i huvudsak på att personalomsättningen minskat och att behovet av resursförstärkning därför har minskat.

Tabell 3 Kostnader och lämnade bidrag för extern kompetens (tkr)

	2023	2022	2021
Verksamhetsgrenar	7 842	13 976	15 027
Årlig revision	3 564	9 339	7 944
Effektivitetsrevision	784	1 049	1 948
Internationell verksamhet	3 494	3 588	5 135
Verksamhetsutveckling	1 649	3 770	2 752
De myndighetsgemensamma funktionerna	16 019	15 317	11 381
Kompetensutveckling	703	555	171
Kompetens- och resursförstärkning	15 316	14 762	11 210
Summa	25 511	33 063	29 160

Årlig revision

Genom årlig revision granskar Riksrevisionen statliga myndigheters årsredovisningar och bedömer om redovisningen är tillförlitlig och räkenskaperna rättvisande. Vi bedömer också, med vissa undantag, om ledningens förvaltning följer tillämpliga föreskrifter och särskilda beslut. Granskningen ska utföras i enlighet med god revisionsmed. Vad som är god revisionsmed i statlig revision bestäms av riksrevisorn och innebär att Riksrevisionen tillämpar de internationella standarder³ som gäller för finansiell revision. Den årliga revisionens granskning av ledningens förvaltning och resultatredovisning och annan information i årsredovisningen följer Riksrevisionens interna styrdokument.

Vi avslutar revisionen med att vi lämnar en revisionsberättelse som består av flera uttalanden. Om årsredovisningen är fri från väsentliga fel lämnar vi en revisionsberättelse i standardutformning. Om det finns väsentliga fel i årsredovisningen modifierar vi ett eller flera uttalanden. Vi lämnar också revisionsrapporter, till exempel när det finns betydande brister i den interna styrningen och kontrollen. Därutöver för vi löpande dialog med myndighetsledningarna under revisionen om brister som vi identifierar i granskningen. Vår ambition är att identifiera och rapportera eventuella brister och fel så tidigt som möjligt för att underlätta korrigering innan myndigheternas slutliga årsredovisningar tas fram.

Resultat och bedömning av den årliga revisionen

Under 2023 slutförde Riksrevisionen granskningen av årsredovisningar för räkenskapsåret 2022. Totalt lämnade vi 226 revisionsberättelser för myndigheter och andra organisationer som vi ska granska, inklusive årsredovisningen för staten. Under året planerade och genomförde vi den tidigarelagda granskningen av årsredovisningarna för 2023. Vi slutför granskningen av årsredovisningarna för räkenskapsåret 2023 i början på 2024.

Resultatindikatorer

Den årliga revisionen uppvisade under året ett tillfredställande resultat vad gäller omfattning, kostnad och kvalitet. Vi bedömer att vi genom vår årliga revision bidrar till en god statlig förvaltning. Riksrevisionens verksamhet ska bland annat främja att staten redovisar sin verksamhet på ett tillförlitligt sätt. Vi granskar alla årsredovisningar varje år, och granskningen genomförs på ett enhetligt sätt. Därför kan antalet modifierade revisionsberättelser ses som en indikator på tillförlitligheten i myndigheternas redovisning. Två andra indikatorer som vi använder för att bedöma resultat av den årliga revisionen är vidtagna åtgärder till följd av modifierade revisionsberättelser och rekommendationer i revisionsrapporter.

³ ISSAI, International Standards for Supreme Audit Institutions.

Tabell 4 Antal modifierade revisionsberättelser

Räkenskapsåret	2022	2021	2020
Antal modifierade revisionsberättelser ⁴	13	10	12

Antalet modifierade revisionsberättelser för 2022 är i linje med siffrorna för 2021 och 2020, se tabell 4. Skälen till att myndigheterna fått en modifierad revisionsberättelse varierar. Det vanligaste skälet 2022, aktuellt för sju myndigheter, var att myndigheten hade överskridit en eller flera bemyndigandera- mar. Det har varit ett vanligt skäl till modifierad revisionsberättelse även tidi- gare år. År 2020 lämnade vi sex modifieringar till följd av sådana fel. Däremot lämnade vi ingen modifiering för att myndigheten överskred sin bemyndigan- deram 2021.

I tabell 5 är modifieringarna fördelade på vad grunden till dem är, antingen redovisningsfel eller befogenhetsöverträdelser. Totalt uppgår modifierade ut- talanden till 13 för räkenskapsåret 2022. Anledningen till att modifieringarna i tabell 5 kan vara fler än de revisionsberättelserna i tabell 4 är att myndigheter kan få modifiering för både redovisningsfrågor och befogenhetsöverträdelser.

Tabell 5 Modifieringar fördelat på redovisningsfel eller befogenhetsöverträ- delser

Räkenskapsåret	2022	2021	2020
Modifieringar som rör redovisningsfrågor	5	5	2
Modifieringar som rör befogenhetsöverträdelser	8	5	11
Summa	13	10	13

En förutsättning för att Riksrevisionen ska kunna bidra till en god statlig för- valtning är att granskningsverksamheten får genomslag. Riksrevisionen följer därför upp vad som skett med anledning av de modifierade revisionsberättelser och rekommendationer som vi lämnar i revisionsrapporter, se tabell 6.

Tabell 6 Andel vidtagna åtgärder till följd av modifierade revisionsberättelser och revisionsrapporter (%)⁵

Uppföljningsår	2023	2022	2021
<i>Avser revision av räkenskapsåret</i>	<i>2021</i>	<i>2020</i>	<i>2019</i>
Andelen modifierade revisionsberättelser där myndigheten eller regeringen helt eller delvis har vidtagit åtgärder inom ett år	100	92	100
Andelen rekommendationer som myndigheterna helt eller delvis har åtgärdat inom ett år	100	95	96

I uppföljningsrapporten 2023 följde vi upp åtgärder med anledning av modifi- erade revisionsberättelser och rekommendationer i revisionsrapporter för rä- kenskapsåret 2021. Uppföljningen visar att myndigheterna eller regeringen

⁴ Granskningen av räkenskapsåret 2022 avslutades under 2023. Utfallet redovisas i årsredo- visningen 2023.

⁵ Uppgifterna är hämtade och bearbetade från Riksrevisionens uppföljningsrapporter 2023 (avser räkenskapsåret 2021), 2022 (avser räkenskapsåret 2020) och 2021 (avser räkenskaps- året 2019).

helt eller delvis har vidtagit åtgärder för samtliga modifieringar inom ett år från det att vi lämnade revisionsberättelserna.

Uppföljningen av revisionsrapporterna visar att myndigheterna helt eller delvis har vidtagit åtgärder för 100 procent av rekommendationerna. Det är i paritet med året innan, då andelen var 95 procent. Det är dock viktigt att notera att de rekommendationer som den årliga revisionen lämnar kan vara av olika karaktär. Vissa rekommendationer är enkla för myndigheterna att åtgärda, medan andra kan ta längre tid att hantera eller kräver insatser av aktörer utanför myndighetens kontroll.

Sett till antalet vidtagna åtgärder är vår bedömning att de rekommendationer som vi lämnar får god effekt, vilket bidrar till en god statlig förvaltning.

Kvalitetsarbete inom årlig revision

Kvalitetssystemet för årlig revision

Den årliga revisionens kvalitetsarbete följer internationella standarder och innefattar både åtgärder under arbetets gång och kvalitetskontroller i efterhand.

Vid den årliga revisionen finns ett råd som består av erfarna ansvariga revisorer.⁶ Rådet bistår övriga ansvariga revisorer med bedömningar i komplicerade revisionsfrågor som kan påverka utformningen av revisionsberättelsen. De ger också råd i frågor av principiell karaktär och ansvarar för kvalitetssäkring av det löpande revisionsarbetet för ett antal större myndigheter. Årligen genomför rådet också en kvalitetskontroll av ett urval avslutade revisionsakter. Modellen för urval i kvalitetskontrollen innebär bland annat att varje ansvarig revisor ska kontrolleras minst vart sjätte år och att alla nya ansvariga revisorer alltid är föremål för kvalitetskontroll inom tre år.

Under 2023 kontrollerade rådet revisionsakter för åtta ansvariga revisorer. Sannantaget visade kontrollen att revisionen generellt höll god kvalitet, och samtliga ansvariga revisorer blev godkända. Dokumentationen uppfyllde kraven i såväl internationella standarder som i Riksrevisionens interna styrdokument för granskning av resultatredovisning och övrig information.

Kvalitetssystemet för årlig revision innefattar även kvalitetssäkring av revisionsrapporter, flerårig grundutbildning och särskilda kompetenskrav för ansvariga revisorer samt periodisk rotation av ansvariga revisorer.

Fortsatt gott betyg i myndighetsenkäten

Liksom tidigare år genomförde den årliga revisionen en enkätundersökning för att mäta myndigheternas upplevelse av revisionens genomförande. Undersökningen är tänkt att fungera som ett verktyg för utvärdering av den årliga revisionens arbetssätt generellt och som återkoppling till de ansvariga revisorerna. Resultatet från undersökningen var liksom tidigare år övervägande positivt. Av revisionsobjekten uppgav 97 procent att deras samlade bedömning

⁶ Ansvariga revisorer har ett delegerat ansvar från riksrevisionen att genomföra årlig revision och besluta om revisionsberättelser och revisionsrapporter.

av revisionen var positiv (99 procent 2021 och 98 procent 2020). Svarefrekvensen uppgick till 86 procent (85 procent 2021 och 85 procent 2020). Den årliga revisionen tar hand om de synpunkter som framkommer i undersökningen för att förbättra våra arbetssätt ytterligare.

Utveckling av styrdokument och metodstöd för revisionen

Inom den årliga revisionen pågår ett kontinuerligt arbete med att revidera och utveckla styrdokument och metodstöd i revisionsprocessen. Det handlar om såväl rutiner som granskningsprogram och andra vägledningar. Syftet är att stärka kvaliteten och enhetligheten i revisionen. Under 2023 tog vi fram en ny intern författning som beskriver hur vi granskar ledningens förvaltning som del av årsredovisningsgranskningen. Vi tog även fram en ny rutin för vår provverksamhet för det revisorsprov som våra årliga revisorer kan skriva som en del i sin kompetensutveckling. Under året reviderade vi också rutinen för att fastställa väsentlighet vid planering av revision och rutinen för att hantera risker.

Kostnader och tid

Tabell 7 Nettokostnader för årlig revision (tkr)

	2023	2022	2021
Revision av myndigheter med flera	163 826	160 535	153 867
Revision av övriga organisationer	1 044	740	563
Områdesbevakning	7 381	3 624	4 188
Metodutveckling och utbildning	8 708	8 655	8 456
Summa	180 958	173 554	167 074

Tabell 8 Antal redovisade timmar inom årlig revision⁷

	2023	2022	2021
Revision av myndigheter med flera	122 706	114 409	115 149
Revision av övriga organisationer	958	760	522
Områdesbevakning	5 159	1 945	2 370
Metodutveckling och utbildning	6 148	5 678	5 657
Summa	134 971	122 792	123 698

Nettokostnaderna ökade under 2023 med 4 procent, cirka 7,1 miljoner kronor. Ökningen beror främst på kostnader för personal i och med att vi lade cirka 11 000 fler timmar på den årliga revisionen än föregående år. Ökningen av timmar beror på att personalomsättningen var lägre än de senaste åren och på att vi hade en bra bemanning under hela året. Det har även påverkat konsultbehovet, som var lägre 2023 än de senaste åren.

⁷ Antalet timmar inkluderar från och med 2021 även resurskonsulter inom den årliga revisionen.

Avgiftsområde årlig revision

Den årliga revisionen är avgiftsbelagd. Intäkterna redovisas mot inkomsttitel, och verksamhetens kostnader belastar förvaltningsanslaget. Utfallet på avgiftsområdet är högre än föregående år och även högre än budgeten för både avgiftsintäkterna och kostnaderna. Kostnaderna har ökat främst beroende på att fler timmar har lagts på revisionen 2023. Antalet timmar påverkar även avgifterna, vilket är den främsta förklaringen till de ökade avgiftsintäkterna.

Tabell 9 Avgiftsområde årlig revision (tkr)⁸

	Budget	2023	2022	2021
Avgiftsintäkter	153 000	178 602	164 115	152 105
Nettokostnader	153 000	163 826	160 535	153 867
Årets över-/underskott (-)		14 777	3 580	-1 762
Akkumulerat över-/underskott (-)		8 967	-5 809	-9 389

Avgiftsfinansierad uppdragsverksamhet

Riksrevisionen granskar Östersjöstaternas råd (Council of the Baltic Sea States, CBSS). Verksamheten är avgiftsfinansierad och ingår i de internationella revisionsuppdrag som vi kan bedriva enligt lagen med instruktion för Riksrevisionen. Intäkterna disponeras av Riksrevisionen.

Tabell 10 Avgiftsfinansierad uppdragsverksamhet (tkr)⁹

	Budget	2023	2022	2021
Avgiftsintäkter	220	233	224	239
Kostnader	220	215	214	259
Årets över-/underskott (-)		18	10	-20
Akkumulerat över-/underskott (-)		706	688	678

⁸ Avgiftsområdet årlig revision är lika med revision av myndigheter med flera i tabell 7.

⁹ I denna tabell redovisas endast Östersjöstaternas råd som är en delmängd av revision av övriga organisationer i tabell 7.

Effektivitetsrevision

Genom effektivitetsrevision granskar vi och bedömer hur effektiv den statliga verksamheten är. Granskningen ska främja en sådan utveckling att staten med hänsyn till allmänna samhällsintressen får ett effektivt utbyte av sina insatser.

Granskningen ska huvudsakligen inriktas mot hushållning, resursutnyttjande och måluppfyllelse. Granskningen följer även internationella standarder för effektivitetsrevision. Riksdagen har efterlyst breda granskningar i väsentliga samhällsfrågor och att de mest väsentliga delarna av varje utskottsområde bör föranleda granskningsinsatser under en mandatperiod.

Resultat och bedömning av effektivitetsrevisionen

Effektivitetsrevisionen uppvisade under året ett tillfredsställande resultat när det gäller omfattning, kostnad och kvalitet. Hur många granskningar som genomförs under ett år beror bland annat på resurstilldelning, tillgången till erfarna projektledare, personlörklighet och vilken typ av granskningar som bedrivs. Under 2023 genomförde vi flera omfattande och kostnadskrävande granskningar, till exempel av bidragsgivning till civilsamhället, smittskyddet, vårdköer, Samhall och återkallelser av uppehållstillstånd. Sådana granskningar ökar den genomsnittliga kostnaden och påverkar hur många nya granskningar som kan startas.

Effektivitetsrevisionen har haft svårt att komma tillbaka till den produktionsnivå som vi haft tidigare. Även den tid som krävs för att kvalitetssäkra underlag och utkast har ökat och påverkat resursåtgången. Vi arbetar med flera åtgärder för att säkerställa en hög produktion och kvalitet.

Våra målgrupper anser att våra granskningsrapporter håller en god kvalitet. Den bedömningen bygger vi på hur våra rapporter tas emot av riksdagen och tas omhand i regeringens skrivelser samt uppfattas av de granskade myndigheterna.

Pågående granskningar och publicerade granskningsrapporter

Under 2023 publicerade vi 27 granskningsrapporter (se bilaga 1), vilket är något färre än de två föregående åren. Av de publicerade granskningarna inledes 1 under 2023, 20 under 2022 och 6 under 2021.

Vid årets början pågick 33 granskningar (se tabell 11), vilket är något färre än de två föregående åren. Under 2023 inledde vi 26 granskningar, vilket är färre än under 2022 och 2021.

Vi bedrev (inledde, fortsatte arbetet med eller publicerade) under året totalt 59 granskningar, vilket är färre än under 2022 och 2021. Vid årets slut pågick 32 granskningar, också det färre än tidigare år.

Tabell 11 Antal granskningar

År	2023	2022	2021
Pågående granskningar vid årets början	33	36	36
Inledda granskningar under året	26	28	31
Summa pågående och inledda granskningar	59	64	67
Nedlagda granskningar under året	0	2	0
Publicerade granskningar under året	27	29	31
Pågående granskningar vid årets slut	32	33	36

Granskningens inriktning

De 27 publicerade granskningsrapporterna är väl fördelade över riksdagens utskott. Vi har genomfört granskningar inom samtliga utskottsområden utom konstitutionsutskottets och utrikesutskottets områden.

Tabell 12 visar fördelningen av publicerade granskningsrapporter per år utifrån de tre inriktningar som effektivitetsrevisionen huvudsakligen ska utgå från. En granskning kan beröra flera inriktningar.

Tabell 12 Fördelning av antal rapporter utifrån granskningens inriktning

Granskning av	2023	2022	2021
Hushållning	9	12	5
Resursutnyttjande	20	19	18
Måluppfyllelse	24	26	28

Inriktningen av effektivitetsrevisionen varierar mellan åren. Sammantaget bedömer Riksrevisionen att de tre inriktningarna är väl representerade i årets publicerade granskningsrapporter.

Resultatindikatorer

Varje år följer Riksrevisionen upp ett antal granskningsrapporter fyra till fem år efter att de publicerades. Avsikten är att bedöma resultatet av granskningen på längre sikt genom att undersöka vilka åtgärder som har vidtagits med anledning av granskningsrapporterna.

Tabell 13 Uppföljda granskningar som medfört åtgärder inom 4–5 år¹⁰

Uppföljningsår	2023	2022	2021
Uppföljda granskningsrapporter som har medfört åtgärder	19	17	17
Antal uppföljda granskningsrapporter	22	22	22

¹⁰ Uppföljningen görs på ett urval granskningsrapporter fyra till fem år efter att de publicerades. År 2023 var det alltså granskningar från 2018 och 2019 som följdes upp.

Tabell 13 visar att bland de uppföljda granskningsrapporterna från effektivitetsrevisionen har de flesta medfört någon form av åtgärd från regeringen eller andra granskade aktörer. Under de tre senaste åren var de vanligaste åtgärderna från regeringen att tillsätta en utredning, ge pågående utredningar tilläggsuppdrag eller ge myndigheter uppdrag i regleringsbrev. Myndigheternas vanligaste åtgärd var att utveckla eller ändra sina styrande dokument för verksamheten. Det är också vanligt att myndigheterna väljer att omorganisera, utveckla eller förtydliga sin redovisning eller information.

Uppföljningen visar att det skett förbättringar inom de granskade verksamheterna i linje med våra rekommendationer, även om fel och brister kvarstår i flera fall. Det är dock viktigt att vara medveten om den osäkerhet som kan råda kring möjligheten att härleda åtgärderna direkt till granskningsrapporternas slutsatser och rekommendationer.

Kvalitetsarbete inom effektivitetsrevisionen

Sedan 2020 arbetar effektivitetsrevisionen enligt en process som ska förenkla och förtydliga arbetet i syfte att ge riksrevisorn beslutsunderlag av god och jämn kvalitet. Vi arbetar också utifrån vägledning i effektivitetsrevision och specifikt framtagna klarspråksriktlinjer. På så sätt främjar vi tydligare, mer enhetliga och läsarvänliga granskningsrapporter. Effektivitetsrevisionens kvalitets-säkring är därmed en integrerad del av granskningsprocessen.

Projektledaren, projektgruppen och enhetschefen har ett kvalitetsansvar för granskningarna. Dessutom bidrar rådgivare inom metod, jurister, utsedda interna opponenter och andra kollegor på Riksrevisionen till kvalitets-säkringsarbetet. Under våra interna seminarier går vi igenom utkast till granskningsrapporterna. Därefter får Regeringskansliet och den eller de andra myndigheter som vi har granskat möjlighet att faktagranska och lämna övriga synpunkter på rapportutkastet. När vi även har beaktat dessa synpunkter fattar riksrevisorn beslut om granskningsrapporten.

Under året arbetade vi med de utvecklingsområden som identifierades i den kollegiala granskning som revisionsmyndigheterna i Norge och Storbritannien genomförde 2022. Det handlar om att i högre utsträckning beaktaushållning, resursutnyttjande och måluppfyllelse, tydligare utgå ifrån och beskriva den finansiella kontexten och tydligare dokumentera vår kvalitetssäkring. Detta arbete är integrerat i avdelningens utvecklingsarbete.

Fortsatt gott betyg i myndighetsenkäten

I likhet med tidigare år har effektivitetsrevisionen genomfört en enkätundersökning för att följa upp hur myndigheterna¹¹ upplever revisionens genomförande. Enkäten omfattar genomförande, kommunikation och själva granskningsrapporten. Resultatet av undersökningen var liksom tidigare år

¹¹ Enligt överenskommelse undantas Regeringskansliet.

övervägande positivt och uppgick till 4,3, 4,4 och 4,1 av maximalt 5 poäng, vilket var ungefär samma nivå som under 2022 och 2021.

Tabell 14 Myndigheternas bedömning av granskningen

	2023	2022	2021
Genomförande	4,3	4,5	4,3
Kommunikation	4,4	4,5	4,5
Granskningsrapport	4,1	4,1	4,0

Kostnader och tid

Tabell 15 Nettokostnader för effektivitetsrevision (tkr)

	2023	2022	2021
Granskning	142 437	123 995	119 385
Omvärldsbevakning	36 620	36 212	33 331
Metodutveckling och utbildning	1 596	2 038	721
Summa	180 653	162 245	153 437

Tabell 16 Redovisade timmar för effektivitetsrevision

	2023	2022	2021
Granskning	106 825	95 050	93 349
Omvärldsbevakning	28 657	28 222	26 652
Metodutveckling och utbildning	1 121	1 481	518
Summa	136 603	124 753	120 519

Nettokostnaderna för effektivitetsrevisionen under 2023 var högre än under föregående år. Andelen nettokostnader som avser granskning har ökat, medan andelen som avser omvärldsbevakning har minskat i förhållande till 2022 och 2021.

Tabell 17 Kostnader för granskningar (tkr)

	2023	2022	2021
Upparbetad kostnad vid årets början	64 381	67 888	73 814
Årets kostnad för granskningar	142 437	123 995	119 385
Upparbetad kostnad vid årets slut	73 000	64 381	67 888
Kostnad för årets avslutade granskningar	133 818	127 502	125 311
varav publicerade granskningar	133 795	126 445	125 311
varav granskningar som inte resulterat i rapporter	23	1 057	0
Antal publicerade granskningar	27	29	31
Styckkostnad för årets publicerade granskningar	4 955	4 360	4 042

Tabell 18 Antal redovisade timmar för anställd personal för granskningar

	2023	2022	2021
Upparbetade timmar vid årets början	50 102	51 808	58 710
Årets timmar för granskningar	106 825	95 050	93 349
Upparbetade timmar vid årets slut	55 710	50 102	51 808
Timmar för årets avslutade granskningar	101 218	96 756	100 251
varav publicerade granskningar	101 199	95 880	100 251
varav granskningar som inte resulterat i rapporter	19	876	0
Antal publicerade granskningar	27	29	31
Snitt timmar för årets publicerade granskningar	3 748	3 306	3 234

Såväl kostnaden som antalet redovisade timmar per publicerad granskning har ökat jämfört med tidigare år. Styckkostnaden för publicerade granskningar har ökat de senaste åren, vilket framgår av tabell 17.

Internationell verksamhet

Riksrevisionens internationella verksamhet omfattar två delar: internationellt utvecklingssamarbete och internationell samverkan. Nedan finns en ekonomisk sammanställning för hela verksamhetsgrenen. Resultat och bedömning samt ekonomiskt utfall redovisas i påföljande avsnitt.

Tabell 19 Nettokostnader och lämnade bidrag för internationell verksamhet (tkr)

	2023	2022	2021
Internationellt utvecklingssamarbete	50 002	50 911	37 930
Internationell samverkan	12 906	16 653	11 616
Summa	62 908	67 564	49 546

Tabell 20 Redovisade timmar för internationell verksamhet (tkr)

	2023	2022	2021
Internationellt utvecklingssamarbete	28 229	29 547	25 017
Internationell samverkan	7 863	11 106	7 627
Summa	36 092	40 653	32 644

Resultat och bedömning av det internationella utvecklingssamarbetet

Riksrevisionen främjar demokratisk utveckling och effektiv förvaltning genom globala, regionala och bilaterala samarbetsprojekt med nationella revisionsmyndigheter i utvecklingsländer. Vi ska bidra till att stärka kapaciteten och förmågan att bedriva revision enligt internationella standarder. På så sätt bidrar vi till ökad transparens och fungerande system för ansvarsutkrävande.

Det internationella utvecklingssamarbetet genomfördes under året med en god kvalitet och med en hög aktivitetsnivå som motsvarar det anvisade anslaget. Riksrevisionen har, efter en nedgång under coronapandemin, åter etablerat en hög aktivitetsnivå. Kostnaderna svarar, liksom 2022, i stort mot årets anvisade anslag.

Riksrevisionen bedrev under året verksamhet i 5 regionala och 8 bilaterala samarbetsprojekt. Under 2023 fattade Riksrevisionen beslut om en ny projektperiod i samarbetet med Moldaviens revisionsmyndighet och om att förlänga samarbetet med revisionsmyndigheterna i Kosovo, Liberia och Palestina. Ett samarbete med revisionsmyndigheten i Somalia har inletts men ännu inte formaliserats. Riksrevisionens samarbete med Jordaniens revisionsmyndighet inom ramen för EU-twinning avslutades under 2023, och inga aktiviteter genomfördes under året.

Resultatindikatorer

Merparten av det internationella utvecklingssamarbetet sker inom ramen för våra regionala och bilaterala samarbetsprojekt. Stödet består främst av utbildningsinsatser eller rådgivning inom effektivitetsrevision, finansiell revision, kvalitetsstyrning, strategisk ledning och planering samt organisatorisk förståelse såsom HR, ledarskap och kommunikation. För att bedöma om insatserna bidrar till att stärka kapaciteten använder vi ett självskattningsverktyg som mäter hur väl insatsen lett till att öka kunskapen inom berörda områden, om kunskapen omsatts i praktiken och huruvida deltagarna haft möjlighet att sprida kunskaperna inom organisationen.

Uppföljningen visar att de aktiviteter som genomfördes under året har bidragit till ökad kunskap för deltagarna och att kunskapen kan användas i det dagliga arbetet i den egna organisationen.

En stor del av arbetet bedrivs i regional form

Våra regionala samarbetsprojekt omfattade under året insatser riktade till 56 nationella revisionsmyndigheter. En stor del av dessa har genomförts inom ramen för vårt samförståndsavtal med Afrosai-E, en subregional organisation inom International Organization of Supreme Audit Institutions (Intosai) med i huvudsak engelskspråkiga revisionsmyndigheter i Afrika. Vi bedömer att våra insatser har bidragit till att utveckla kompetensen inom effektivitetsrevision i regionen och till sekretariatets arbete inom ledarskapsområdet.

Vi har också stöttat Afrosai-E med att ta fram en uppdaterad manual för effektivitetsrevision. Vidare har vi bidragit med att utveckla kursmaterial med fokus på ledarskap och stöttat införandet av ett nytt HR-verktyg.

I Sydostasien har Riksrevisionen haft ett samarbetsavtal med Aseansai. Samarbetsavtalet löpte ut den 31 december 2022. Under året hade vi samtal med sekretariatet för Aseansai för att undersöka förutsättningarna för en fortsättning av projektet.

Vårt samarbete i västra Balkan har lett till att öka kompetensen inom effektivitetsrevision. Vi har genomfört en regional grundutbildning för juniora effektivitetsrevisorer. Under 2023 genomfördes fem av sju delar av programmet. Parallellt med programmet genomför deltagarna en granskning. På så sätt följer de teoretiska delarna de praktiska moment som effektivitetsrevisorerna genomför i sina respektive granskningar. Utöver de professionella färdigheterna har deltagarna fått tillgång till professionella nätverk i regionen. Utvärderingen av de delar av programmet som genomförts visar att deltagarna upplevde programmet som användbart och att deras kunskap hade ökat.

Vårt regionala samarbete i Östafrika riktas till revisionsmyndigheter i Kenya, Rwanda, Tanzania och Uganda. Samarbetet har präglats av hög aktivitetsnivå inom effektivitetsrevision, extern kommunikation, kvalitetsstyrning samt it-revision och dataanalys. I Stillahavsregionen har Riksrevisionen utbildat personal från nio revisionsmyndigheter i grundläggande HR-arbete.

Goda resultat i det bilaterala samarbetet

Effektivitetsrevision har fortsatt att utgöra grunden för det bilaterala samarbetet, både genom utbildningar och i arbetet med att ta fram manualer och handböcker. Vi ser goda resultat av insatserna i form av ökad kunskap och formalisering av processer.

Under året fördjupade Riksrevisionen samarbetet med Armeniens nationella revisionsmyndighet. Insatserna syftar till att utveckla myndighetens kapacitet inom effektivitetsrevision och kommunikation och har hittills bidragit till ökad förståelse för och kunskap om effektivitetsrevision. I samarbetet med revisionsmyndigheten i Zimbabwe (OAG) har vi gett löpande stöd i arbetet med granskning, bland annat genom en ny form av hybrid-workshop som visade sig vara framgångsrik. Våra möjligheter att genomföra planerade insatser i Zimbabwe begränsades under året eftersom OAG tvingades prioritera sin finansiella revision.

Under 2023 genomfördes en extern utvärdering av samarbetet med Moldaviens revisionsmyndighet (CoARM). Utvärderingen visade att Riksrevisionens stöd bidragit till att CoARM utvecklas mot att arbeta i enlighet med internationella standarder. Den visade också att resultat uppnåtts inom insatsområdena certifiering av finansiella revisorer, kvalitetskontroll och kvalitets-säkring samt utveckling av ett kompetensramverk inom HR.

En hållbar utveckling av våra samarbetspartners förmåga att bedriva revision förutsätter att samarbetspartners förmåga att planera, styra och leda stärks. Även den institutionella kapaciteten behöver stärkas. Detta gör vi bland annat genom att ge stöd i frågor om kommunikation, HR och ledarskap. Riksrevisionen har tillsammans med revisionsmyndigheten i Zimbabwe tagit fram en ledarskapsguide som ska användas för rekrytering, utbildning och uppföljning av chefers förmågor. Den kosovanska revisionsmyndigheten har gjort flera framsteg inom ledarskapsområdet. Till exempel har vi genomfört ledarskapsutbildningar för stödfunktioner.

I delprojektet för planering, ledning och uppföljning i samarbetet med Kosovos revisionsmyndighet har insatserna bidragit till strukturerade processer för den årliga planeringen, för uppföljning av genomförandet av den strategiska planen och för granskningsplaneringen.

Inom ramen för det bilaterala samarbetet deltar vi även i ett projekt med revisionsmyndigheten i Demokratiska republiken Kongo. Projektet samordnas av Intosai Development Initiative (IDI).

Vi medverkar till utvecklingen av revisionen globalt

Riksrevisionen arrangerade i sin roll som vice ordförande i Intosais kapacitetsutvecklingskommitté (CBC) kommitténs årliga möte i Jamaica. Mötet hade temat Samarbete för att stärka revisionsmyndigheter och offentlig finansiell styrning. Över 100 delegater från Intosais regionala organisationer och globala organ, revisionsmyndigheter, biståndsorganisationer, organisationer som företräder revisionsprofessionen och aktörer från civilsamhället deltog på plats och digitalt.

CBC beslutade om en strategisk plan och en operativ plan för kapacitetsutveckling under 2022, och under 2023 rapporterade CBC för första gången om genomförandet av planerna till Intosais styrelse.

Inom ramen för CBC fortsätter Riksrevisionen att leda ett projekt för revisionsmyndigheter i bräckliga stater (ACCC) och ett projekt om revisionsmyndigheters granskning av biståndsmedel i det egna landet.

Riksrevisorn deltog i två styrelsemöten som ledamot i styrelsen för IDI och avslutade under året sitt uppdrag efter fullgjort mandat.

Kvalitetsarbete inom internationellt utvecklingssamarbete

Riksrevisionen stärker successivt resultatstyrningen och utvärderingen av våra samarbetsprojekt. Bland annat har vi beslutat om en modell för verksamhetslogik och genomfört en utbildning. Rutinbeskrivningar och mallar har också utvecklats till stöd för verksamheten.

Vi har också genomfört en gemensam utbildning för experter i utvecklingssamarbetet.

Riksrevisionens årliga samråd med Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) genomfördes i december 2023.

Kostnader och tid

Tabell 21 Nettokostnader och lämnade bidrag för internationellt utvecklingssamarbete (tkr)

	2023	2022	2021
Regionala insatser	24 805	22 115	13 486
Bilaterala insatser	11 889	17 480	11 918
Globala insatser ¹²	5 322	4 791	5 736
Metod och kvalitet	7 986	6 525	6 790
Summa	50 002	50 911	37 930
<i>varav lämnade bidrag</i>	<i>7 576</i>	<i>9 955</i>	<i>5 172</i>

Tabell 22 Antal redovisade timmar för internationellt utvecklingssamarbete

	2023	2022	2021
Regionala insatser	10 192	8 964	6 096
Bilaterala insatser	6 104	9 203	7 642
Globala insatser ¹³	4 333	4 615	5 031
Metod och kvalitet	7 601	6 765	6 248
Summa	28 229	29 547	25 017

Kostnaderna och antalet operativa timmar inom det internationella utvecklingssamarbetet var 2023 i nivå med föregående år. En skillnad är att vi under året hade en högre verksamhetsvolym, vilket har resulterat i högre kostnader för resor och projektaktiviteter. Utgifterna för bidrag är lägre eftersom vi under året enbart lämnade ett bidrag till Afrosai-E.

I kostnaderna för Riksrevisionens internationella utvecklingssamarbete ingår kostnader för myndighetsgemensamma uppgifter, som redovisas som bistånd i enlighet med direktiv som utfärdas av OECD:s biståndskommitté (Dac) för vad som får rapporteras som bistånd.

¹² Global kapacitetsutveckling och revision av internationella organisationer.

¹³ Global kapacitetsutveckling och revision av internationella organisationer.

Tabell 23 Nettokostnader och lämnade bidrag för internationellt utvecklingsamarbete fördelat per aktivitet

Aktivitet	2023	2022	2021
Organisatorisk kapacitet ¹⁴	9 111	11 285	4 575
Finansiell revision	1 574	2 014	1 435
Effektivitetsrevision	11 795	12 964	8 143
Projektledning, metodutveckling och kvalitet	23 313	20 769	18 142
Utvärdering	503	727	2 094
Global kapacitetsutveckling	3 706	3 152	3 541
Summa	50 002	50 911	37 930

I bilaga 2 redovisas nettokostnader och lämnade bidrag per samarbetsprojekt inom det internationella utvecklingsarbetet.

Resultat och bedömning av internationell samverkan

I den internationella samverkan har vi på ett aktivt sätt genomfört våra obligatoriska åtaganden.

Riksrevisionens internationella samverkan syftar till att främja utvecklingen av revisionsprofessionen och stärka revisionsmyndigheters roll globalt genom kunskapsdelning. Genom att utbyta information, kunskap och erfarenheter med andra revisionsmyndigheter och internationella aktörer kan vi också utveckla våra egna metoder och processer och på så sätt förbättra verksamheten.

Riksrevisionen är en aktiv medlem i Intosai och Eurosai

Riksrevisionens uppgift att företräda Sverige som nationellt revisionsorgan är lagstadgad. Det innebär att Riksrevisionen företräder Sverige i Intosai och i dess regionala organisation The European Organisation of Supreme Audit Institutions (Eurosai) samt i samverkan med andra nationella revisionsorgan.

Riksrevisionen representerar Sverige i Intosai och Eurosai. Syftet är att säkerställa en effektiv hantering av offentliga resurser inom Europa och internationellt. Riksrevisionen valdes under året att, tillsammans med revisionsmyndigheten i Storbritannien, leda Intosais underkommitté för finansiell revision.

På EU-nivå bidrar Riksrevisionen i kontaktkommittén

Vi ska också samarbeta med Europeiska revisionsrätten (ECA) och medlemsstaternas nationella revisionsorgan.

Riksrevisionen deltog under året i kontaktkommittén för EU:s revisionsmyndigheter och i några av dess arbetsgrupper, bland annat som vice ordförande i Fiscal Policy Audit Network.

¹⁴ Avser insatser på områden som ledarskap, HR, kommunikation, strategisk planering med mera.

Vid kontaktkommitténs möte 2023 hade riksrevisorn en betydande roll som moderator under diskussionen om EU:s energipolitik. I samband med det svenska EU-ordförandeskapet ledde Riksrevisionen kontaktkommitténs arbete på tjänstemannanivå.

Riksrevisionens ledningsgrupp har gjort ett studiebesök vid Europeiska revisionsrätten. Vi deltog under året vid ett granskningsbesök i Sverige från Europeiska revisionsrätten.

Fokus på kollegial granskning inom övrig samverkan

Utöver samverkan inom Intosai, Eurosai och EU samverkar vi inom flera forum och sammanhang, exempelvis inom det nordiska samarbetet, genom kollegiala granskningar samt genom besök och förfrågningar från andra revisionsmyndigheter.

Riksrevisionen tog under året emot besök och besvarade frågor från andra revisionsmyndigheter. Vi har också genomfört en kollegial granskning av USA:s högre revisionsorgan. På nordisk nivå har riksrevisorerna träffats, och ett antal webinarier har arrangerats. Riksrevisorn är ledamot av Danmarks högre revisionsorgans rådgivande utskott.

Kvalitetsarbete inom internationell samverkan

Riksrevisionen har arbetat vidare med att uppdatera Riksrevisionens rutin för arbete i internationella kommittéer för att vår medverkan ska bli ännu mer effektiv.

Kostnader och tid

Tabell 24 Nettokostnader för internationell samverkan (tkr)

	2023	2022	2021
EU	1 454	2 718	2 185
Intosai	4 953	9 832	4 745
Övrig internationell samverkan	6 499	4 103	4 686
Internationell samverkan	12 906	16 653	11 616

Tabell 25 Redovisade timmar internationell samverkan

	2023	2022	2021
EU	1 145	2 463	1 599
Intosai	2 557	6 391	2 928
Övrig internationell samverkan	4 161	2 252	3 100
Internationell samverkan	7 863	11 106	7 627

Kostnader och antalet operativa timmar är lägre än föregående år. Den högre kostnaden 2022 förklaras av att vi då genomförde YES-konferensen.

Myndighetsövergripande verksamhet

I detta avsnitt redovisar vi myndighetsövergripande uppgifter. Den främsta utgångspunkten för avsnittet är bestämmelser i lagen med instruktion för Riksrevisionen.

Planering och uppföljning av granskningen

Riksrevisionen fattade under året beslut om granskningens huvudsakliga inriktning och redovisade resultatet i en granskningsplan för 2023/24. Den är en del av vår årliga planeringsprocess och omfattar en riskmodell med tre huvudsakliga risker för staten. Dessa risker utgör inriktningen för både den årliga revisionen och effektivitetsrevisionen. Utifrån de tre huvudsakliga riskerna kan riksrevisionen presentera en samlad bild av pågående och planerad granskning.¹⁵ Granskningsplanen bidrar till att vi är transparenta om vår granskning.

Under året redovisade riksrevisionen de viktigaste iakttagelserna från vår granskning i sin årliga rapport. Riksrevisionen lämnade den årliga rapporten till riksdagen i juni. Iakttagelserna redovisas utifrån de huvudsakliga riskerna, som också har legat till grund för granskningens inriktning. För respektive riskområde redovisas de viktigaste iakttagelserna så att de ger en översiktlig och sammanhållen bild av granskningen. Rapporten ger riksdagen goda förutsättningar att diskutera iakttagelser i vår granskning.¹⁶

I april publicerade vi Riksrevisionens uppföljningsrapport. Riksrevisionen lämnade uppföljningsrapporten till riksdagen i april. Rapportens fokus ligger på om de granskade verksamheterna har förbättrats och om staten har fått ett mer effektivt utbyte av sina resurser som en följd av vår granskning. Den ger riksdagen underlag för att bedöma vår verksamhets relevans, kvalitet och produktivitet. Vår uppföljning används också internt för att utveckla verksamheten.¹⁷

Under året bjöd finansutskottet in till ett offentligt sammanträde med riksrevisionen om Riksrevisionens årliga rapport 2023. Sammanträdena har ägt rum årligen sedan 2018 och är värdefulla tillfällen för riksrevisionen att upprätthålla en löpande och nära kontakt med riksdagen. I sin inledande presentation utgick riksrevisionen från att det gått tjugo år sedan Riksrevisionens bildades. På temat 20 år av iakttagelser satte riksrevisionen årets iakttagelser i perspektiv av iakttagelser som hon och hennes föregångare redovisat i tidigare års årliga rapporter.¹⁸

Riksdagens råd för Riksrevisionen och vetenskapliga rådet

Riksdagens råd för Riksrevisionen är riksdagens organ för samråd och insyn i Riksrevisionens verksamhet och organisation. Rådet sammanträdde sex gånger

¹⁵ Riksrevisionens granskningsplan 2023/24.

¹⁶ Riksrevisionens årliga rapport 2023.

¹⁷ Riksrevisionens uppföljningsrapport 2023.

¹⁸ Bet. 2023/24:FiU9, bilaga 2.

under året. Riksrevisorn har bland annat informerat rådet om vår verksamhet och organisation, redovisat vårt förslag till anslag på statens budget och hur granskningsplanen följs.

Riksrevisionens vetenskapliga råd sammanträdde fyra gånger under 2023. Rådet har bidragit i frågor om metod och metodutveckling inom revisionen och i frågor om vår långsiktiga planering och uppföljning. Vi bedömer att rådets verksamhet ger värdefulla synpunkter som bidrar till vårt interna kvalitetsarbete på såväl myndighetsövergripande nivå som på avdelningsnivå.

Kompetensförsörjning

En god kompetensförsörjning är en förutsättning för att vi ska kunna utföra vår uppgift med hög kvalitet, relevans och effektivitet. Vi bedömer vårt arbete med kompetensförsörjning utifrån hur väl vi lyckas attrahera, rekrytera, utveckla och behålla personal. I detta avsnitt redovisas insatser och åtgärder som vi har genomfört för att säkerställa att vi har den kompetens som behövs för att nå verksamhetens mål.

Attrahera och rekrytera

Under 2023 inleddes ett projekt för att utveckla Riksrevisionens förmåga att attrahera och rekrytera den kompetens vi har behov av på kort och lång sikt. Projektet handlar om att tydliggöra kompetensområden, formulera vårt arbetsgivarerbjudande, ta fram koncept för arbetsgivarprofilering och utveckla våra interna processer i att attrahera och rekrytera rätt kompetens.

Som ett steg att skapa effektivare arbetssätt har vi även gjort en genomlysning av vår rekryteringsprocess. Den resulterade i flera rekommendationer som vi har arbetat vidare med för att bland annat skapa en mer positiv kandidatupplevelse.

För att nya medarbetare enklare ska kunna sätta sig in i verksamheten har vi tagit fram ett nytt introduktionsprogram. Programmet inleds före tillträdesdagen (så kallad pre-boarding) och pågår under medarbetarens första halvår som anställd. Introduktionsdagen har gjorts om till en interaktiv och informativ heldag. Programmet har kompletterats med introduktionstillfällen i olika delar av verksamheten. Utvärderingen av introduktionsdagen visar att medarbetarna är mycket nöjda och att det gav dem användbara insikter och kunskaper.

Utveckla

I en omvärld som förändras snabbt är vår förmåga att anpassa oss och ta till oss nya arbetssätt och att stärka vår förmåga att arbeta datadrivet avgörande. Att organisera och leda större utvecklingsinitiativ är centralt, liksom förståelse för hur vi kan arbeta med förändringsarbete. Detta har resulterat i att vi under året fortsatte att utveckla både chefer och medarbetare. Genom en utbildning i

förändringsledning har vi till exempel stärkt chefernas förmåga att driva förändring, och flera medarbetare deltagit i en utbildning i design thinking, en metod för innovation och problemlösning, för att främja innovation och samarbete inom verksamheten.

Vi har fortsatt att genomföra kompetensutveckling inom artificiell intelligens (AI) för att stärka vår förmåga att använda och analysera data. Förutom att höja kompetensnivån generellt har satsningen resulterat i applikationer som, med stöd av artificiell intelligens, bidrar till att minska fel och dubbelarbete i datainsamling och datahantering i granskningsverksamheten.

Majoriteten av våra medarbetare från de myndighetsgemensamma funktionerna och den internationella verksamheten gick under 2023 en klarspråksutbildning för att öka kunskapen om hur vi skriver texter på ett begripligt och effektivt sätt. Utbildningen har resulterat i en ökad medvetenhet om vikten av att kommunicera på ett enkelt och tydligt sätt. Utöver de myndighetsgemensamma utbildningarna genomförde respektive avdelning flertalet utbildningar under året.

Behålla

I linje med vår målsättning om att vara en attraktiv arbetsgivare har vi genomfört flera aktiviteter för att behålla kompetens. Vi värdesätter möjligheten till ett flexibelt arbete. Sedan tidigare erbjuder vi distansarbetsavtal och under hösten införde vi ett nytt arbetstidsavtal med förtroendearbetstid för samtliga medarbetare. Som en del i det har fler lediga heldagar införts liksom möjligheten att tillfälligt och i begränsad omfattning arbeta på distans inom EU och EES.

Totalt hade Riksrevisionen 319 tillsvidare- eller visstidsanställda per den 31 december 2023. Det är en minskning med tre medarbetare jämfört med 2022.

Tabell 26 Antal anställda per den 31 december

	2023	2022	2021
Anställda	319	322	306
varav tillsvidareanställda	317	320	303
varav visstidsanställda	2	2	3

Bland medarbetarna är 61 procent kvinnor och 39 procent män, vilket redovisas i tabell 27. Bland cheferna är 61 procent kvinnor och 39 procent män, se tabell 28. Könsfördelningen bland chefer är representativ för sammansättningen av medarbetare i stort.

Tabell 27 Könsfördelning av antal anställda per den 31 december

	2023	2022	2021
Antal anställda	319	322	306
varav kvinnor	196	202	192
varav män	123	120	114

Tabell 28 Antal chefer fördelat på kvinnor och män per den 31 december

	2023	2022	2021
Totalt	23	21	20
varav kvinnor	14	14	13
varav män	9	7	7

År 2023 var Riksrevisionens personalomsättning 12 procent, vilket är en minskning jämfört med 2022. En bidragande faktor till den minskade personalomsättningen är sannolikt lågkonjunkturen och behovet av anställningstrygghet.

Tabell 29 Personalförändring (antal)

	2023	2022	2021
Nyanställda	38	74	47
Entledigade	39	52	39
Pension	2	4	8

Tabell 30 Personalomsättning (procent)

	2023	2022	2021
Årlig revision	8	18	20
Effektivitetsrevision	10	12	10
Internationella verksamheten	6	10	7
De myndighetsgemensamma funktionerna	17	25	21
Hela myndigheten	12	17	16

Arbetsmiljö

Utöver rätt kompetens är en hållbar arbetsmiljö avgörande för att vi ska kunna fortsätta utföra vår uppgift med gott resultat. Vi genomförde den årliga medarbetarundersökningen under mars och april 2023. Svarefrekvensen var 87 procent, vilket tyder på att det finns ett engagemang bland medarbetarna att vilja påverka sin arbetssituation. Resultatet från undersökningen visar att medarbetarna över lag upplever rimliga krav, tydliga förväntningar och att det finns stöd att få vid behov. Det är viktiga förutsättningar för en god och hållbar arbetsmiljö. Undersökningen indikerar ett behov av bättre möjligheter för återhämtning. En av åtgärderna för att skapa bättre förutsättningar är att utöka friskvårdsbidraget till det maximala beloppet. Andra insatser har varit

inspirationsföreläsningar på temat stresshantering, hjärnans stress och betydelsen av balans mellan arbete och fritid.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron på Riksrevisionen minskade under 2023 och ligger på 2,2 procent. Den totala sjukfrånvaron visar att kvinnors sjukfrånvaro står för den största minskningen medan andelen långtidsfrånvaro för män har ökat i jämförelse med 2022. Vi behöver vara uppmärksamma på att en minskad sjukfrånvaro inte leder till en ökad sjuknärvaro.

Tabell 31 Sjukfrånvaro i procent av total ordinarie arbetstid

	2023	2022	2021
Sjukfrånvaro totalt	2,2	3,0	2,0
varav kvinnor	2,8	4,1	2,4
varav män	1,0	1,0	1,4
Anställda 29 år och yngre	1,0	1,6	0,3
varav kvinnor	1,1	1,7	0,5
varav män	0,8	1,3	0,1
Anställda 30–49 år	1,8	2,9	2,1
varav kvinnor	1,9	4,0	2,3
varav män	1,6	1,0	1,8
Anställda 50 år och äldre	3,1	3,6	2,5
varav kvinnor	4,8	5,1	3,4
varav män	0,1	0,9	1,2
Av total sjukfrånvaro avser			
andelen långtidssjuka (60 dagar eller mer)	53,1	51,3	48,5
varav kvinnor	58,4	56,6	50,7
varav män	28,3	12,1	42,1
Långtidssjukas frånvaro i procent av total ordinarie arbetstid	1,16	1,5	1,0

Resultat och bedömning av vår kompetensförsörjning

Under 2023 hade Riksrevisionen en god kompetensförsörjning, och vi lyckades attrahera och rekrytera den kompetens vi haft behov av. Vi hade en lägre personalomsättning i jämförelse med tidigare år, vilket innebär att vi kunde behålla medarbetare i högre utsträckning.

Vi genomförde flera kompetenshöjande insatser vad gäller såväl granskning som att främja en mer datadriven verksamhet.

Sjukfrånvaron är fortsatt låg, vilket vi bedömer är på grund av de insatser som har genomförts för att fånga tidiga signaler på ohälsa.

Medarbetarundersökningen visar ett överlag tillfredsställande resultat. Den ger även uttryck för förbättringsområden som vi arbetade vidare med under året.

Finansiell redovisning

Sammanställning över väsentliga uppgifter

(tkr)	2023	2022	2021	2020	2019
Låneram Riksgäldskontoret					
Beviljad i anslagsdirektiv	25 000	20 000	30 000	35 000	15 000
Utnyttjad	19 826	10 220	11 824	14 549	6 640
Kontokredit Riksgäldskontoret					
Beviljad i anslagsdirektiv	40 911	40 582	40 236	39 790	38 272
Maximalt utnyttjad	0	0	0	0	0
Räntekonto Riksgäldskontoret					
Ränteintäkter	2 346	641	0	0	0
Räntekostnader	0	0	0	2	74
Avgiftsintäkter					
<i>Avgiftsintäkter som disponeras*</i>					
Beräknat belopp enligt anslagsdirektiv	220	220	220	150	200
Avgiftsintäkter	424	224	239	939	966
<i>Avgiftsintäkter som inte disponeras**</i>					
Beräknat belopp enligt anslagsdirektiv	153 000	153 000	153 000	153 000	153 000
Avgiftsintäkter	178 602	164 115	152 105	146 929	153 456
Anslagskredit					
<i>Beviljad</i>					
Utgiftsområde 1 anslag 2:5 Riksrevisionen, ramanslag	10 773	10 674	10 570	10 437	9 981
Utgiftsområde 7 anslag 1:5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete, ramanslag	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500
<i>Utnyttjad</i>					
Utgiftsområde 1 anslag 2:5 Riksrevisionen, ramanslag	–	–	–	–	40
Utgiftsområde 7 anslag 1:5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete, ramanslag	–	–	–	–	681

Anslagssparande

Utgiftsområde 1 anslag 2:5					
Riksrevisionen, ramanslag	25 567	40 983	37 622	17 372	–
Utgiftsområde 7 anslag 1:5					
Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete, ramanslag	587	589	12 070	10 549	–

Personal

Antalet årsarbetskrafter	297	280	276	258	278
Medelantalet anställda	313	298	289	292	314
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 402	1 397	1 310	1 395	1 343

Kapitalförändring

Årets kapitalförändring	18	10	–20	–9	146
Balanserad kapitalförändring	688	679	699	708	562

* Avser beräknade avgiftsintäkter för uppdragsverksamhet.

** Avser beräknade avgiftsintäkter för offentligrättslig verksamhet (årlig revision).

Resultaträkning

(tkr)	Not	2023	2022
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag		416 960	393 418
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	1	792	234
Intäkter av bidrag	2	75	67
Finansiella intäkter	3	2 476	660
Summa		420 303	394 379
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	4	-338 531	-315 589
Kostnader för lokaler	5	-22 913	-20 188
Övriga driftkostnader	6	-55 086	-55 287
Finansiella kostnader	7	-406	-255
Avskrivningar och nedskrivningar		-3 349	-3 050
Summa		-420 285	-394 369
Verksamhetsutfall		18	10
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras	8	178 602	164 115
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet		-178 602	-164 115
Saldo		0	0
Transfereringar			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag		7 576	9 955
Lämnade bidrag	9	-7 576	-9 955
Saldo		0	0
Årets kapitalförändring	10	18	10

Balansräkning

(tkr)	Not	2023-12-31	2022-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för utveckling	11	9 985	1 518
Summa		9 985	1 518
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	12	2 406	2 280
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	13	7 059	6 446
Summa		9 465	8 726
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		68	55
Kortfristiga fordringar hos andra myndigheter		71 375	69 531
Övriga kortfristiga fordringar	14	988	922
Summa		72 431	70 508
Periodavgränsningsposter			
	15		
Förutbetalda kostnader		10 272	9 409
Övriga upplupna intäkter		19 284	17 039
Summa		29 556	26 448
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	16	-112 861	-124 467
Summa		-112 861	-124 467
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret		63 025	80 441
Summa		63 025	80 441
SUMMA TILLGÅNGAR		71 601	63 174

(tkr)	Not	2023-12-31	2022-12-31
KAPITAL OCH SKULDER			
Myndighetskapital	17		
Statskapital		35	35
Balanserad kapitalförändring		688	679
Kapitalförändring enligt resultaträkningen		18	10
Summa		741	724
Avsättningar			
Övriga avsättningar	18	3 390	3 507
Summa		3 390	3 507
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	19	19 826	10 220
Kortfristiga skulder till andra myndigheter		12 414	10 957
Leverantörsskulder		11 253	11 290
Övriga kortfristiga skulder	20	5 222	5 285
Summa		48 715	37 752
Periodavgränsningsposter	21		
Upplupna kostnader		18 754	21 191
Summa		18 754	21 191
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		71 601	63 174

Anslagsredovisning

Redovisning mot anslag (tkr)

Anslag	Not	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt anslagsdirektiv	Årets indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter ¹	Utgående överföringsbelopp
Utgiftsområde 1 anslag 2:5 Riksrevisionen, ramanslag		40 983	359 118	0	400 101	-374 534	25 567
Utgiftsområde 7 anslag 1:5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete, ramanslag		589	50 000	0	50 589	-50 002	587
Summa		41 572	409 118	0	450 690	-424 536	26 154

¹ Utgifterna redovisas i resultaträkning som intäkter av anslag och medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag.

Den beviljade anslagskrediten för anslaget 2:5 uppgår till 10 773 tkr och för anslaget 1:5 till 1 500 tkr.

Redovisning mot inkomsttitel (tkr)

Inkomsttitel	Beräknat belopp	Inkomster
2558 Avgifter för årlig revision	153 000	178 602
Summa	153 000	178 602

Tilläggsupplysningar och noter

Redovisnings- och värderingsprinciper

Tillämpade redovisningsprinciper

Riksrevisionens redovisning följer god redovisningssed och lagen (2016:1091) om budget och ekonomiadministration för riksdagens myndigheter. Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt Ekonomistyrningsverkets föreskrifter och allmänna råd till förordningen.

Den 1 september 2023 införde Riksrevisionen förtroendearbets tid för samtliga anställda, vilket medfört att upplupna kostnader för löner inte längre redovisas i balansräkningen.

Undantag från kostnadmässig anslagsredovisning

Sedan 2015 tillämpas utgiftsmässig anslagsavräkning vid avsättning för tidigare riksrevisorers chefs pension i enlighet med riksdagsskrivelse 2013/14:298. Vid avräkning mot anslaget på utgiftsmässig grund uppstår en periodiseringseffekt som påverkar årets kapitalförändring.

Avgiftsbelagd verksamhet

Enligt lagen om revision av statlig verksamhet m.m. ska Riksrevisionen ta ut en avgift för den årliga revisionen. Avgiften ska bestämmas efter den tid som behövs för att fullgöra uppdraget och utifrån en timtaxa som följer av lönenivån för dem som granskar. Ersättning för direkta kostnader för konsulter, resor och liknande vidarefaktureras separat. Kostnader för inrikes resor hanteras som en indirekt kostnad för revisionsobjektet trots att det är en direkt kostnad för Riksrevisionen. Anledningen är att revisionsobjekten ska belastas med likvärdiga resekostnader oavsett var i landet de är lokaliserade.

Nettokostnader i resultatredovisningen

Riksrevisionen har valt att redovisa nettokostnader i tabellerna om inget annat anges. Nettokostnad är verksamhetens kostnader minus intäkter. Intäkter från anslag och intäkter från den årliga revisionen som redovisas mot inkomsttitel ingår däremot inte i verksamhetens nettokostnader.

Utbetalningar av bidrag som finansieras med anslaget 1:5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd redovisas som transferering i resultaträkningen. Transfereringarna särredovisas som lämnade bidrag i tabell 21 när det gäller kostnader för det internationella utvecklingssamarbetet (se även not 9 till resultaträkningen).

Gemensamma kostnader

Riksrevisionens gemensamma kostnader fördelas i redovisningen mellan de tre verksamhetsgrenarna. Riksrevisionen har två typer av gemensamma kostnader:

myndighetsgemensamma och verksamhetsgemensamma (verksamhetens egna indirekta kostnader).

Myndighetsgemensamma kostnader avser myndighetsövergripande kostnader, såsom kostnader för myndighetens ledning och lokaler, eller kostnader för flera verksamhetsgrenar. De administrativa kostnader som uppkommer inom myndigheten är myndighetsgemensamma kostnader, vilka fördelas mellan de tre verksamhetsgrenarna.

Verksamhetsgemensamma kostnader är kostnader som uppkommer för att stödja en specifik verksamhetsgren och belastar endast den verksamhetsgrenen.

Fördelningen av myndighetsgemensamma kostnader mellan verksamhetsgrenarna beräknas utifrån redovisad tid inom respektive verksamhetsgren.

För att få en enkel och tydlig fördelning klassificeras alla gemensamma kostnader med hjälp av fördelningsnycklar. Fördelningsnycklarna viktat gemensamma kostnader mellan en eller flera verksamhetsgrenar utifrån verksamhetsinnehållet med hänsyn till kostnadens relevans för den enskilda verksamhetsgrenen. På det sättet möjliggör modellen en spårbarhet på verifikationsnivå, och modellen är transparent när det gäller vilka kostnader som belastar de olika verksamhetsgrenarna och anslagen.

De gemensamma kostnader som belastar biståndsanslaget avser kostnader som får rapporteras som bistånd i enlighet med OECD:s biståndskommittés (Dac) direktiv för internationellt utvecklingssamarbete (Official Development Assistance, ODA).

Fördelningsnycklar för myndighetsgemensamma kostnader är

- kostnader som belastar samtliga verksamhetsgrenar (avser både förvaltningsanslaget och biståndsanslaget)
- kostnader som belastar alla verksamhetsgrenar, exklusive avgiftsfinansierade slutprestationer (avser både förvaltningsanslaget och biståndsanslaget)
- kostnader som belastar alla verksamhetsgrenar, exklusive internationellt utvecklingssamarbete och avgiftsfinansierade slutprestationer (avser förvaltningsanslaget)
- kostnader som belastar alla verksamhetsgrenar exklusive internationellt utvecklingssamarbete och avgiftsbelagd verksamhet (avser förvaltningsanslaget).

Myndighetens gemensamma kostnader fördelas månadsvis för att löpande ge en korrekt fördelning mellan anslagen. Den slutliga fördelningen sker i samband med årsbokslutet.

Fördelning av myndighetens gemensamma kostnader (tkr)

Verksamhetsgren	ÅR	EFF	INT	Varav INT IU ¹⁹	Totalt
Verksamhetens egna direkta kostnader	89 279	96 210	46 981	39 662	232 469
Verksamhetens egna indirekta kostnader	24 865	18 133	4 011	2 228	47 010
Summa verksamhetens egna kostnader	114 144	114 342	50 992	41 890	279 479
Verksamhetens del av myndighetsgemensamma kostnader	66 814	66 310	11 915	8 112	145 040
Summa verksamhetens nettokostnader	180 958	180 653	62 908	50 002	424 518
Andel av myndighetsgemensamma kostnader	46,1 %	45,7 %	8,2 %	5,6 %	–
Andel av myndighetens totala nettokostnader	42,6 %	42,6 %	14,8 %	11,8 %	–

Av verksamhetens egna indirekta kostnader och av de myndighetsgemensamma kostnaderna 2023 belastade 10,3 miljoner kronor anslaget 1:5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete, vilket är en ökning med 0,1 miljon kronor jämfört med 2022. Detta motsvarar 20,7 procent av de totala nettokostnaderna för internationellt utvecklingssamarbete. För 2023 uppgår det internationella utvecklingssamarbetets del av de myndighetsgemensamma kostnaderna till 5,6 procent och 11,8 procent av myndighetens totala nettokostnader.

Anläggningstillgångar

Tillgångar med en bedömd ekonomisk livslängd om minst tre år och ett anskaffningsvärde på minst 25 000 kronor redovisas som anläggningstillgångar. Förbättringsutgifter på annans fastighet aktiveras om anskaffningsvärdet för ny-, till- och ombyggnader uppgår till minst 100 000 kronor. Balanserade utgifter för utveckling aktiveras om anskaffningsvärdet uppgår till minst 300 000 kronor. I anläggningstillgångarna ingår ett konstverk som Riksrevisionen fick från Statens konstråd 2008.

Anläggningstillgångarna skrivs av linjärt över tillgångarnas bedömda ekonomiska livslängd.

Tillämpade avskrivningstider

- balanserade utgifter för utveckling 3–5 år
- rättigheter och immateriella tillgångar 3–5 år
- förbättringsutgifter på annans fastighet 3–6 år
- maskiner, inventarier, installationer m.m. 3–7 år
- konst Ingen avskrivning

¹⁹ Internationellt utvecklingssamarbete.

Fordringar och skulder

Fordringarna har tagits upp till de belopp med vilka de beräknas inflyta. Skulderna har tagits upp till nominellt belopp. Fordringar och skulder i utländsk valuta har tagits upp till balansdagens kurs.

Brytdag

Av 10 § förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring framgår att alla myndigheter ska tillämpa en så kallad brytdag när den löpande bokföringen för perioden ska avslutas. Brytdagen för räkenskapsåret 2023 inföll den 5 januari 2024. Efter brytdagen tillförs räkenskaperna främst bokslutstransaktioner som bland annat innefattar periodavgränsningsposter. Som periodavgränsningspost bokförs förutbetalda kostnader, upplupna intäkter, upplupna kostnader och förutbetalda intäkter vars belopp överstiger 50 000 kronor.

Avsättningar

Avsättningar har gjorts för lokala omställningsmedel enligt ett lokalt avtal mellan Riksrevisionen och personalorganisationerna samt överenskommelser med personal.

Uppgifter om ledande befattningshavare

		Andra uppdrag	Ersättningar (kronor)
Helena Lindberg	Riksrevisor		2 231 432
Claudia Gardberg Morner	Riksrevisionsdirektör		1 695 895

Uppgifter om ledamöter och suppleanter i riksdagens råd för Riksrevisionen

		Andra uppdrag	Ersättningar (kronor)
Jan Ericson	Ordförande	<ul style="list-style-type: none"> Huvudman för Sparbanksstiftelsen Sjuhärad Vice ordförande för Moderaterna i Marks kommun 	88 805
Hans Ekström	Vice ordförande	<ul style="list-style-type: none"> Ledamot i insynsrådet för Länsstyrelsen Södermanland Vice ordförande i Almi Stockholm Sörmland Ledamot i Riksbankens jubileumsfond Ledamot i Carlson Ekström AB 	66 392
Fredrik Lindahl	Ledamot	<ul style="list-style-type: none"> Ledamot i Valprövningsnämnden 	17 705
Jessica Wetterling	Ledamot	<ul style="list-style-type: none"> Suppleant i Valprövningsnämnden sedan 2023-03-23 (ledamot fram till 2023-03-22) 	17 705
Malin Björk	Ledamot	<ul style="list-style-type: none"> Ledamot i insynsrådet för Myndigheten för psykologiskt försvar 	17 705
Hans Eklind	Ledamot		17 705

		Andra uppdrag	Ersättningar (kronor)
Janine Alm Ericson	Ledamot	<ul style="list-style-type: none"> • Styrelseledamot i Green Forum • Ersättare i styrelsen för Speedheater System AB 	17 705
Cecilia Rönn	Ledamot	<ul style="list-style-type: none"> • Ordförande i Varberg Energi Aktiebolag (till april 2023) • Ordförande i Varberg Energimarknad AB (till april 2023) 	17 705
Ulrika Liljeberg	Suppleant	<ul style="list-style-type: none"> • Ordförande i Leksandsbostäder AB (till februari 2023) • Ledamot i Dalarna Holding AB (till december 2023) • Ordförande i Randello Invest AB • 2:e vice ordförande i Centerpartiet • Ledamot i Fores stiftelse • Ledamot i följande insynsråd: Säkerhetspolisen, Rikspolisstyrelsen och Regionpolisstyrelsen Bergslagen • Ledamot i följande statliga utredningar: Trygghetsberedningen och Översyn av ordningslagen • Särskild utredare i Incitamentsutredningen om vindkraft 	8 852
Adnan Dibrani	Suppleant		8 760
David Perez	Suppleant		8 852
Lars Englund	Suppleant	<ul style="list-style-type: none"> • Äger samtliga 250 aktier (100 %) i sitt bolag Graneholmen Project Management AB (org.nr 559262-4125) 	8 852
Gudrun Brunegård	Suppleant	<ul style="list-style-type: none"> • Ersättare i Exportkontrollrådet 	8 852
Jan Riise	Suppleant	<ul style="list-style-type: none"> • Ensamägare till bolaget Agadem Jan Riise & Co AB (org.nr 556397-6702, ingen verksamhet sedan 2016) 	8 045
Malin Danielsson	Suppleant		8 852

Noter (tkr)*Resultaträkning*

Not 1	Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2023	2022
	Intäkter av uppdragsverksamhet ¹	233	224
	Reavinst försäljning av anläggningstillgång	163	0
	Övriga intäkter av avgifter och andra ersättningar	396	10
	Summa	792	234

¹ Kostnaderna som är hänförliga till uppdragsverksamheten redovisas i resultatredovisningens tabell 10 Avgiftsfinansierad uppdragsverksamhet.

Not 2	Intäkter av bidrag	2023	2022
	Supreme Audit Office, Polen ¹	0	67
	Omställnings- och kompetensstöd	75	0
	Summa	75	67

¹ Avser EU-Twinning Jordanien.

Not 3	Finansiella intäkter	2023	2022
	Ränteintäkter Riksgäldskontoret	2 346	641
	Kursvinster	130	19
	Summa	2 476	660

Not 4	Kostnader för personal	2023	2022
	Lönekostnader exklusive arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal	-200 051	-185 113
	Arvode till råd och ej anställd personal exklusive arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal	- 2 814	- 3 441
	Summa lönekostnader	-202 865	-188 554
	Arbetsgivaravgifter, pensionspremier, andra avgifter enligt lag och avtal samt övriga personalkostnader	-135 666	-127 035
	Summa	-338 531	-315 589

Kostnaderna för personal ökade med 22 942 tkr jämfört med 2022. Skillnaden mellan åren beror främst på att medelantalet anställda ökade under 2023 samt en hög lönerörelse.

Not 5	Kostnader för lokaler	2023	2022
	Summa	-22 913	-20 188

Kostnaderna för lokaler ökade med 2 725 tkr jämfört med 2022. Skillnaden mellan åren avser huvudsakligen indexuppräknning av lokalhyra.

Not 6	Övriga driftkostnader	2023	2022
	<i>Summa</i>	-55 086	-55 287

Övriga driftkostnader minskade med 201 tkr jämfört med 2022. En stor förändring mellan åren avser minskade kostnader för resurskonsulter inom den årliga revisionen till följd av minskad personalomsättning.

Not 7	Finansiella kostnader	2023	2022
	Räntekostnader Riksgäldskontoret	-375	-79
	Övriga räntekostnader	-8	0
	Kursförluster	-15	-168
	Övriga finansiella kostnader	-8	-8
	<i>Summa</i>	-406	-255

Not 8	Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras	2023	2022
	Offentligrättslig verksamhet		
	Inkomsttitel 2558. Intäkter av avgifter för årlig revision enligt lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m.	178 602	164 115
	<i>Summa</i>	178 602	164 115

Kostnaderna som är hänförliga till uppdragsverksamheten redovisas i resultatredovisningens tabell 9 Avgiftsområde Årlig revision.

Not 9	Lämnade bidrag	2023	2022
	Projekt inom det internationella utvecklingssamarbetet:		
	Afrosai-E	-6 124	-7 000
	Armenien	-165	-55
	Övrigt internationellt utvecklingssamarbete	-11	0
	Kosovo	-564	-370
	Palestina	0	-82
	Regionalt västra Balkan	-474	-292
	Regionalt Östafrika	-178	-86
	Zimbabwe	-17	-2 070
	Kapacitetsutveckling Globalt Intosai	-43	0
	<i>Summa</i>	-7 576	-9 955

Not 10	Årets kapitalförändring	2023	2022
	Avgiftsfinansierad verksamhet		
	– Internationella uppdrag	18	10
	<i>Summa</i>	18	10

Årets kapitalförändring avser avgiftsfinansierad internationell uppdragsverksamhet. Den avgiftsfinansierade uppdragsverksamheten redovisas i resultatredovisningens tabell 10 Avgiftsfinansierad uppdragsverksamhet.

Balansräkning

Not 11	Balanserade utgifter för utveckling	2023-12-31	2022-12-31
	<i>Ingående anskaffningsvärde</i>	21 207	20 191
	Årets anskaffning	0	1 016
	Pågående utgifter för utveckling ¹	9 060	0
	<i>Utgående anskaffningsvärde</i>	30 267	21 207
	<i>Ingående ackumulerade avskrivningar</i>	-19 689	-19 140
	Årets avskrivningar	-593	-549
	<i>Utgående ackumulerade avskrivningar</i>	-20 282	-19 689
	Bokfört värde	9 985	1 518

¹ Avser pågående utveckling av it-system.

Not 12	Förbättringsutgifter på annans fastighet	2023-12-31	2022-12-31
	<i>Ingående anskaffningsvärde</i>	3 817	4 114
	Årets anskaffningar	863	0
	Årets utrangeringar	0	-297
	<i>Utgående anskaffningsvärde</i>	4 680	3 817
	<i>Ingående ackumulerade avskrivningar</i>	-1 537	-1 198
	Årets avskrivningar	-737	-636
	Årets utrangeringar	0	297
	<i>Utgående ackumulerade avskrivningar</i>	-2 274	-1 537
	Bokfört värde	2 406	2 280

Not 13	Maskiner, inventarier, installationer m.m.	2023-12-31	2022-12-31
	<i>Ingående anskaffningsvärde</i>	15 524	16 304
	Årets anskaffning	2 844	568
	Årets utrangeringar	-680	-1 348
	<i>Utgående anskaffningsvärde</i>	17 688	15 524
	<i>Ingående ackumulerade avskrivningar</i>	-9 078	-8 410
	Årets avskrivningar	-2 019	-1 865
	Årets utrangeringar	468	1 197
	<i>Utgående ackumulerade avskrivningar</i>	-10 629	-9 078
	Bokfört värde	7 059	6 446

Not 14	Övriga kortfristiga fordringar	2023-12-31	2022-12-31
	Uppbördsfordringar	886	859
	Övriga kortfristiga fordringar	102	63
	Summa	988	922

Not 15	Periodavgränsningsposter	2023-12-31	2022-12-31
	Förutbetalda kostnader		
	Förutbetalda hyreskostnader	5 474	5 223
	Övriga förutbetalda kostnader	4 798	4 186
	Summa förutbetalda kostnader	10 272	9 409
	Övriga upplupna intäkter		
	Upplupna intäkter årlig revision	19 284	17 039
	Summa övriga upplupna intäkter	19 284	17 039
	Summa	29 556	26 448

Not 16	Avräkning med statsverket	2023-12-31	2022-12-31
	Uppbörd		
	<i>Ingående balans</i>	-82 895	-71 540
	Redovisat mot inkomsttitel	-178 602	-164 115
	Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde	174 790	152 760
	<i>Skulder avseende uppbörd</i>	-86 708	-82 895
	Anslag i räntebärande flöde		
	<i>Ingående balans</i>	-41 572	-49 692
	Redovisat mot anslag	424 536	403 372
	Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-409 118	-405 822
	Återbetalning av anslagsmedel	0	10 570
	<i>Fordringar/skulder avseende anslag i räntebärande flöde</i>	-26 154	-41 572
	Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto		
	<i>Ingående balans</i>	0	0
	Inbetalningar i icke räntebärande flöde	176 043	153 869
	Utbetalningar i icke räntebärande flöde	-1 253	-1 109
	Betalningar hänförliga till anslag och inkomsttitlar	-174 790	-152 760
	<i>Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto</i>	0	0
	Summa	-112 861	-124 467

Not 17	Myndighetskapital			
	Stats- kapital ¹	Balanserad kapital- förändring avgifts- finansierad verksamhet	Kapital- förändring enligt resultat- räkningen	Summa
<i>Utgående balans 2022</i>	35	679	10	724
<i>Ingående balans 2023</i>	35	679	10	724
Föregående års kapitalför- ändring	0	10	-10	0
Årets kapitalför- ändring	0	0	18	18
Summa årets förändring	0	10	8	18
<i>Utgående balans 2023</i>	35	688	18	741

¹ Avser konst som under 2008 överfördes från Statens konstråd.

Not 18	Övriga avsättningar	2023-12-31	2022-12-31
	Lokala omställningsmedel		
	<i>Ingående avsättning</i>	905	1 027
	Årets förändring	453	-122
	<i>Utgående avsättning¹</i>	<i>1 358</i>	<i>905</i>
	Överenskommelse med personal		
	<i>Ingående avsättning</i>	2 602	0
	Årets förändring	-570	2 602
	<i>Utgående avsättning²</i>	<i>2 032</i>	<i>2 602</i>
	Omställningskostnader		
	<i>Ingående avsättning</i>	0	3 480
	Årets förändring	0	-3 480
	<i>Utgående avsättning</i>	0	0
	<i>Summa utgående avsättningar</i>	<i>3 390</i>	<i>3 507</i>

¹ Varav 900 tkr beräknas regleras under 2024.

² Varav 2 032 tkr beräknas regleras under 2024.

Not 19	Lån i Riksgäldskontoret	2023-12-31	2022-12-31
	<i>Ingående skuld</i>	10 220	11 824
	Årets nya lån	13 163	1 597
	Årets amorteringar	-3 557	-3 201
	<i>Utgående skuld</i>	19 826	10 220
	Beviljad låneram	25 000	20 000
Not 20	Övriga kortfristiga skulder	2023-12-31	2022-12-31
	Personalens källskatt	5 167	5 281
	Övriga kortfristiga skulder	55	4
	<i>Summa</i>	5 222	5 285
Not 21	Periodavgränsningsposter	2023-12-31	2022-12-31
	Upplupna kostnader		
	Semester- och löneskuld inklusive avgifter	18 170	20 651
	Övriga upplupna kostnader	584	540
	<i>Summa</i>	18 754	21 191

Intern styrning och kontroll

Enligt lagen (2016:1091) om budget och ekonomiadministration för riksdagens myndigheter ska Riksrevisionens ledning säkerställa att det finns en intern styrning och kontroll som fungerar på ett betryggande sätt och i anslutning till underskriften i årsredovisningen intyga att den interna styrningen och kontrollen är betryggande. Lagen tar även upp att det ska finnas en internrevision vid Riksrevisionen.

Det är riksrevisorn som i samband med undertecknandet av årsredovisningen gör en bedömning av om den interna styrningen och kontrollen är betryggande inom Riksrevisionen. Denna bedömning grundar sig bland annat på det löpande arbetet med riskhantering inom ramen för den ordinarie planerings- och uppföljningsprocessen samt en avstämning med ledningsgruppen i samband med att årsredovisningen tas fram.

Under året genomfördes riskanalyser med Riksrevisionens ledningsgrupp. Riskminimerande åtgärder, bland annat kopplade till områdena ekonomistyrning, kompetensförsörjning och informationshantering, har genomförts. I samband med varje tertialuppföljning värderas riskerna utifrån genomförda åtgärder.

Internrevisionen är en del av granskningen av Riksrevisionens verksamhet. Den ger värdefull kunskap om hur verksamheten kan utvecklas. I enlighet med internrevisionsplanen för 2023 har internrevisionen genomfört flera granskningar. Granskningarna, som rör arbetet med fysisk säkerhet och vårt systematiska arbetsmiljöarbete, har resulterat i ett antal rekommendationer. Riksrevisorn har beslutat om förslag på åtgärder. Arbetet med åtgärder följs upp tertialvis.

Årsredovisningens undertecknande

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Jag bedömer att den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten varit betryggande under den period som årsredovisningen avser.

Stockholm den 21 februari 2024

Helena Lindberg
riksrevisor

BILAGA 1Publicerade granskningsrapporter 2023 per utskott, inriktning²⁰

Utskott	Granskningsrapport
Arbetsmarknadsutskottet	Samhalls samhällsuppdrag – styrning och organisation i behov av förändring (RiR 2023:14) (3E: M) Subventionerade anställningar – att motverka fel i ett system med allvarliga risker (RiR 2023:17) (3E: H, R)
Civilutskottet	Statens hantering av markinträng – värdering och beslut om ersättning (RiR 2023:18) (3E: H, R, M)
Finansutskottet	Det finanspolitiska ramverket – regeringens tillämpning 2022 (RiR 2023:3) (3E: M) Riksbankens tillgångsköp – dyrköpta erfarenheter (RiR 2023:21) (3E: H, M) Det finanspolitiska ramverket – regeringens tillämpning 2023 (RiR 2023:24) (3E: M)
Försvarsutskottet	Regeringens styrning av samhällets informations- och cybersäkerhet – både brådskande och viktig (RiR 2023:8) (3E: R, M) Nödnumret 112 – statens och SOS Alarms hantering av larm (RiR 2023:22) (3E: H, R, M)
Justitieutskottet	Polisens hantering av mängdbrott – en verksamhet vars för många behöver förstärkas (RiR 2023:2) (3E: M) Att släcka bränder – Polismyndighetens arbete med särskilda händelser riktade mot grov brottslighet (RiR 2023:5) (3E: R, M)
Konstitutionsutskottet	–
Kulturutskottet	Tillit och kontroll – statlig bidragsgivning till civilsamhället (RiR 2023:7) (3E: R, M)
Miljö- och jordbruksutskottet	Uttjänta solcellspaneler och vindturbinblad – statens insatser för en effektiv hantering (RiR 2023:11) (3E: R, M) Reduktionsplikten – risker för genomförande och effektivitet (RiR 2023:13) (3E: R, M)
Näringsutskottet	Etablering av myndigheter utanför Stockholm – små regionala bidrag utan äventyrad effektivitet på lång sikt (RiR 2023:1) (3E: R, M) Statens åtgärder för utveckling av elsystemet – reaktiva och bristfälligt underbyggda (RiR 2023:15) (3E: R, M) Business Sweden – styrningen av Sveriges export- och investeringsråd (RiR 2023:27) (3E: R, M)
Skatteutskottet	Förändrade inkomstskatteregler 2011–2023 – bristfällig redovisning till riksdagen (RiR 2023:10) (3E: M)

²⁰ Granskningens inriktning (3E) som effektivitetsrevisionen huvudsakligen ska utgå ifrån enligt lagen om statlig revision: hushållning (H), resursutnyttjande (R) och måluppfyllelse (M). En granskning kan ha flera inriktningar.

Utskott	Granskningsrapport
	Svart på vitt – rotavdragets kostnader och effekter (RiR 2023:26) (3E: R, M)
Socialförsäkringsutskottet	Lätt att göra fel – systemet för ersättning för höga sjuklöne-kostnader (RiR 2023:16) (3E: H, R)
	Systemet för återkallelser av uppehållstillstånd (RiR 2023:19) (3E: R, M)
Socialutskottet	Lex Maria och lex Sarah – statens arbete mot vårdskador och missförhållanden inom vård och omsorg av äldre (RiR 2023:4) (3E: R, M)
	Det nationella smittskyddet – inte anpassat för en storskalig smittspridning (RiR 2023:9) (3E: R, M)
	I väntan på vård – ineffektiv statlig styrning för kortare köer (RiR 2023:12) (3E: R, M)
	Läkemedelsförskrivningen – statens styrning och tillsyn (RiR 2023:23) (3E: H, R, M)
Trafikutskottet	Digitala tjänster till privatpersoner – stora utvecklingsmög-ligheter för statliga myndigheter (RiR 2023:6) (3E: R, M)
	Nationell plan för transportinfrastrukturen – lovar mer än den kan hålla (RiR 2023:25) (3E: H, R, M)
Utbildningsutskottet	Informationssäkerhet vid universitet och högskolor – hante-ringen av skyddsvärda forskningsdata (RiR 2023:20) (H, R)
Utrikesutskottet	–

BILAGA 2

Nettokostnader och lämnade bidrag per land inom internationellt utvecklingsamarbete

(tkr)	2023	2022	2021
Afrosai-E	11 493	14 289	8 613
Regionalt Östafrika	9 109	4 236	1 797
Regionalt västra Balkan	2 001	2 197	1 790
Pasai	1 871	1 321	957
Aseansai	329	71	286
Regionala och internationella insatser	2	1	43
Regionala insatser	24 805	22 115	13 486
Kosovo	4 021	3 457	1 427
Zimbabwe	3 019	5 922	1 709
Liberia	1 685	643	206
Armenien	1 533	906	657
Moldavien	963	1 007	775
Kongo	340	897	0
Palestina	272	2 008	2 501
Somalia	38	0	0
EU-Twinning Jordanien	18	230	138
Tanzania	0	1 111	1 602
Kambodja	0	1 041	866
Kenya	0	172	1 723
Afghanistan	0	87	314
Bilaterala insatser	11 889	17 480	11 918
Globala insatser	5 322	4 790	5 736
Metod och kvalitet	7 986	6 525	6 790
Summa	50 002	50 911	37 930